

ЩО Е ТО „ЕРАЗЪМ“ И ИМА ЛИ ПОЧВА У НАС

*Европейската програма за обмен става
все по-популярна както за българските студенти,
така и за чужденци, които идват
в университети в България*

МАРТИН ДИМИТРОВ

Живот в чужда страна, истинско отделяне от познатото и удобно ежедневие, справяне с всякакви житейски ситуации, купони до зори след лекции на чужд език, пътешествия с няколко евро в джоба докъдето можеш да стигнеш за един уикенд време... Това накратко е описанието на един семестър (или година) по програмата „Еразъм“ за студенти на Европейската комисия. Да отидеш да учиш в университет в друга европейска държава днес е по-лесно от всякога. А благодарение на „Еразъм“ тази възможност, макар и за по-кратко, имат и студентите, избрали да останат в български висши учебни заведения. Нещо повече - България и университетите тук стават все по-привлекателна дестинация и за чуждестранни студенти, които идват на обмен и правят студентския живот малко по-пъстър и интересен

за своите български състуденти.

„Капитал“ потърси няколко българи, заминали по програма „Еразъм“ в Европа, както и чуждестранни студенти, дошли в български университети, да разкажат своя опит.

НА ОБМЕН В ЕВРОПА: БЕЗЦЕННО

Дори да започне с обир на куфарите и лаптопа ти. Каквото сполетява наскоро завършилата архитектура в Университета по архитектура, строителство и геодезия (УАСГ) Елина Недялкова, когато стъпва в Рим през 2013 г. Въпреки неприятното преживяване, с което започва нейният обмен в престижния архитектурен институт La Sapienza, тя не съжалява изобщо за избора си да отиде в Италия. „Огромна разлика между преподавателите в полза на италианските професори, приятелска атмосфера в „Еразъм“ офиса на университета, както и абсолютна приемственост по отношение на чуждес-

транните студенти“, разказва Елина. А зареждащата атмосфера в университета се пренася и в италианските ѝ състуденти, които тя описва като ентузиазирани, възискателни, напълно отгадени на това, което учат, с богата обща култура и критично настроени към всичко, което им се преподава. „Работи се в екип много повече от тук, в почивките се говори за проекти като за нещо приятно и интересно - очевидно работят с желание, поне в по-голямата си част. Сравнение с тукашните разговори в кафенетата на УАСГ не може да се направи изобщо“, категорична е Елина.

Рискът да се впуснеш в неизвестното, дори без да си напълно уверен в езиковите си умения, си заслужава. Или поне така смята Надежда Христова, която учи музеология в Софийския университет и избира да замине на обмен във Виенския университет за третата си година. Отначало тя се съмнява дали е добра идея, >>

защото не се чувства достатъчно подготвена по немски. Няколко месеца по-късно успява да учи два чужди езика едновременно, дори работи по-часово. Надежда е от късметлиите, които получават пълна подкрепа от

своя факултет (в нейния случай - Историческия факултет към СУ). „Беше ми лесно да взимам изпитите с повече писмени задачи и да не губя годината, защото обучението там беше различно и не се признава после“, каз-

ва тя. В други университети и факултети са по-строги и студентите пътуват за по-кратко време, а след като се приберат, им се натрупва материал. Така че, ако някой студент планира да замине, трябва да е напълно сигурен, че факултетът му ще признае предметите, които взима в партньорския университет. В противен случай може да се наложи да повтори семестър или дори цяла година. Това, което прави най-силно впечатление на Надежда във Виена, е колко се цени критичната мисъл, а не вземането на всякакъв материал „просто защото трябва“. „Харесва ми, че българите искат всичко да знаят и могат, но понякога не е нужно да знаеш всичко, а просто най-необходимото. И докато блъскаме учебните материали с това, което е „хубаво да знаем“, завършваме неподготвени“, смята тя.

Самуил Витанов, който специализира компютърни системи и технологии в Техническият университет във Варна, в момента прекарва четвъртата си година в Institute of Technology Blanchardstown в Дъблин, Ирландия. „Главен фактор при избора на университет за мен беше градът и държавата, в която се намира. Причината поради която се спрях на ИТВ в Дъблин, беше, че много световни IT компании имат офиси в града и имаш възможността да се запознаеш с хора от цял свят“, разказва той. За някои може да е изненада, но опитът на Самуил показва, че нивото на преподаване на компютърните специалности в Дъблин и във Варна е много близко. „Имах шанса да посещавам лекции и упражнения от различни години и поняко-

Студенти на обмен по направления

ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ	СТУДЕНТИ НА ОБМЕН*
1. Медицина	111.90
2. Стоматология	85.22
3. Архитектура, строителство и геодезия	72.73
4. Математика	69.65
5. Фармация	68.45
6. Здравни грижи	58.46
7. Обществено здраве	57.65
8. Филология	47.24
9. Транспорт, корабоплаване и авиация	40.05
10. Театрално и филмово изкуство	37.89

*Брой студенти на 1000 студенти от направлението, участвали по програма за обмен на студенти през академичната година, по данни от „АдминУНИ“

Студенти на обмен по направления и висши училища

ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ	СТУДЕНТИ НА ОБМЕН*
1. Висше военноморско училище - Варна, Военно дело	337.10
2. Медицински университет - Варна, Обществено здраве	322.60
3. Медицински университет - Варна, Стоматология	265.60
4. Медицински университет - Варна, Здравни грижи	250.60
5. Русенски университет, Политически науки	212.30
6. Медицински университет - Варна, Медицина	202.55
7. Медицински университет - Варна, Фармация	202.05
8. Медицински университет - София, Медицина	185.10
9. Великотърновски университет, Изобразително изкуство	150.30
10. УАСГ - София, Архитектура, строителство и геодезия	146.00

*Брой студенти на 1000 студенти от направлението на съответното висше училище, участвали по програма за обмен на студенти през академичната година, по данни от „АдминУНИ“

Източник: Рейтингова система на висшите училища в България 2016

за материалът беше едно към едно с това, което сме учили в България. Начинът на преподаване също не е по-различен“, споделя той.

А ДА ДОЙДЕШ В БЪЛГАРИЯ? СЪЩО

Постепенно България и университетите в страната се превръщат в привлекателна дестинация за обмен. „Най-доброто в България според мен са езикът, литературата, планините, природата, морето“, разказва Марко Вигал Гонзалес на почти перфектен български. Той идва от Гранадския университет в Испания и следва славянска филология (руски, чешки и български езици и литература). „Избрах България, защото българският е моят любим език и тъй като в моя университет е избираем предмет, трябваше някога да дойда тук, за да мога да го практикувам“, разказва той. Неговата цел сега е да научи езика напълно и да остане да работи в страната поне за две години.

Рита Оливейра идва в НАТФИЗ от малък частен актьорски колеж в Португалия. Избира България, след като се сприятелява с българин в собствения си колеж преди година. „Много харесвам университета, методите на обучение и класните стаи, малките сцени и пианата - нямаме нищо такова в моя университет“, разказва Рита.

Някои идват за езика, втори имат проблем с него, а трети избират България... за да са първи. Феликс Ернст от Karlsruhe Institute of Technology (KIT) в Карлсруе, Германия, разказва, че е избрал България, защото

Да идеш до супермаркета винаги е приключение.

Рита Оливейра, на обмен от частен театрален колеж в Португалия в НАТФИЗ

то е щял да стане първият човек от университета си, дошъл на обмен тук. „Никога не съм бил в Източна Европа, а София е перфектното място да посетиш много околни страни“, разказва той. Друга любопитна причина за избора му е, че в Софийския университет се преподава медицинска физика - курс, който липсва в собствения му университет. Неговият опит с преподавателите в София е изключително положителен - дори казва, че професорите в СУ са по-добри от германските си колеги. „Много често съм единственият студент на лекциите, затова научавам много. Социалният живот е прекрасен, бях поканен на студентски >>

УНИВЕРСИТЕТИ С "ЕРАЗЪМ" ХАРТА В БЪЛГАРИЯ

- Аграрен университет – Пловдив
- Бургаски свободен университет
- Българска академия на науките
- Варненски свободен университет "Черноризец Храбър"
- Великотърновски университет "Св. св. Кирил и Методий"
- Висше строително училище "Любен Каравелов"
- Висше училище по агробизнес и развитие на регионите
- Висше училище по мениджмънт
- Висше училище по застраховане и финанси
- Икономически университет -

Варна

- Национална спортна академия "Васил Левски"
- Пловдивски университет "Паисий Хилендарски"
- Софийски университет "Св. Климент Охридски"
- Стопанска академия "Д. А. Ценов" – Свищов
- Технически университет – Варна
- Технически университет – София
- Тракийски университет
- Университет по архитектура, строителство и геодезия (УАСГ)
- Университет за национално и световно стопанство
- Университет "Проф. д-р Асен Златаров"
- Югозападен университет "Неофит Рилски"

”
Много често съм единственият студент на лекциите, затова научавам много. Социалният живот също е прекрасен.
 “

Феликс Ернст, студент
 в Karlsruhe Institute of Technolog,
 Карлсруе, сега е на обмен
 в Софийския университет

”
Работи се в екип много повече от тук, в почивките се говори за проекти като за нещо приятно и интересно – очевидно работят с желание. Сравнение с тукашните разговори в кафенетата на УАСГ не може да се направи изобщо.
 “

Елина Недялкова, студент в
 УАСГ, е била на обмен
 в La Sapienza, Рим

купон още в самото начало на обмена и така се запознах с много българи“, добавя Феликс. Според него преподавателите му тук имат много високо ниво по английски език. Рита Оливейра обаче, която учи в НАТФИЗ, споделя, че само четирима от десетимата ѝ преподаватели говорят английски, а в администрацията на университета положението е още по-лошо: „Има само двама души, които говорят езика, и те не са на работа всеки ден. Така между вторник и четвъртък, ако имам проблеми, няма кой да ми помогне“, казва тя и добавя: „Да идеш до супермаркета също винаги е

приключение.“

Феликс пък смята, че за разлика от германските професори българските му обръщат много внимание и ги е грижа за него. „Всички преподаватели тук имат докторантура от друга държава“, казва той. Най-сериозният проблем в университета според него е лошата материална база, която той си обяснява с липсата на средства.

НЕУДОБСТВА ИМА ВСЯКАВИ

Феликс обръща внимание и на лошото състояние на общежития-

СЪВМЕСТНИ МАГИСТЪРСКИ ПРОГРАМИ „ЕРАЗЪМ МУНДУС“

Ако някой много е харесал обмена по „Еразъм“ по време на бакалавърското си следване и иска още, Европейската комисия и програмата „Еразъм+“ имат какво да предложат. Това са така наречените съвместни магистратури „Еразъм Мундус“, които представляват консорциуми от университети от цяла Европа, обединили усилията си да предложат обща магистърска специалност. Консорциумите са обединения от поне три висши училища, които дори не е задължително да бъдат в Европа. По време на програмата (която продължава между една и две години) студентите имат възможността да учат на поне две, а по определени програми - и на три и повече, места. Астрофизика в Германия, Австрия,

Италия и Сърбия, софтуерно инженерство в Италия, Финландия и Испания, урбанистика в Белгия и Дания - това са само част от над стотите програми, които се предлагат. Когато се кандигатства за всяка от тях (максимум за три едновременно), се подават документи и за стипендия, която варира спрямо цената на курса. Студентът може да си избере в кои университети от консорциума да кандигатства според специфичните му академични интереси. И да пътува до различно място всеки семестър или всяка година. Крайният срок за кандигатстване за тези програми е януари 2017 г. Документите се подават към всеки отделен консорциум, а всички тях, както и описания на предлаганите програми може да се намерят на сайта на Erasmus Mundus Masters Courses.

та в България, което все пак се компенсира до някаква степен с цената им. „Администрацията е катастрофална - отне ми седмица, докато разбера къде да намеря професорите и графика на лекциите. По неизвестни причини понякога преподавателите изчезват по средата на лекциите“, споделя германецът. Марко Видал Гонзалес също разказва за проблемите с бюрокрацията, но според него това се случва навсякъде. „Сроковете не са в съответствие с тези на други университети и първите седмици има много проблеми заради това, но пък служителите

провяват разбиране и накрая успяваш да се справиш“, смята той. Истинските проблеми за него са тротоарите, инфраструктурата и обслужването на клиенти. „Особено ако си турист, има голяма вероятност да ти говорят лошо“, забелязал е Марко.

Проблемите с администрацията обаче не стават по-малко само защото говориш езика. Дани Стоянова, която учи културология във Философския факултет на СУ, разбира това миналата година, когато заминава за Италия на „Еразъм“. „Определено съм разочарована от

„ЕРАЗЪМ“ МРЕЖА ЗА СТУДЕНТИ (ERASMUS STUDENT NETWORK)

Дори и да не можете да отидете на обмен, нищо не ви спира да станете част от международната общност във вашия град. С посещаването на все повече студенти в големите студентски градове в България там се формират студентски „Еразъм“ организации от мрежата Erasmus Student Network (ESN). Елизабет Каменова разказва за софийския ѝ клон. ESN - София, организира посещаването на студентите от чужбина още преди да са дошли. „Имаме buddy система (от англ. приятелче - бел.ред.) - което означава, че в момента, в който международният офис на даден университет ни даде списъка с пристигащи студенти, ние го пускаме в организацията и нашите доброволци стават така наречените ментори на

пристигащите“, разказва тя. Да си ментор означава да пишеш предварително на чуждестранния студент, чети щесе грижиш за него - да му помогнеш, ако има въпроси за живота в страната, да го посрещнеш на летището или гарата, да му помогнеш да си намери апартамент или да го настаниш в общежитие. Както и да преживееш първите и понякога най-забавни моменти с него. „Няколко неща са ми любими - когато чуждестранните студенти идват, още в началото им давам да пробват айрян и боза. В началото айрянът им е странен, защото са свикнали на по-сладко кисело мляко, но в края на обмена си вече са му свикнали“, смее се Елизабет. Организацията подготвя и седмица на посещаването, която да въведе гостите в живота на новия град.

българската страна - заминах в пълно неведение по много въпроси, относно организирането на обмена, изпитите, договора, който се сключва“, споделя тя. За сметка на това в Италия среща голямо разбиране и помощ винаги когато има нужда.

Може би най-сериозният проблем пред много български студенти е финансовият. Надежда Христова смята, че обменът си е заслужавал много, но за съжаление не е предвиден за хора с по-малки финансови възможности. „Въпреки че има грант, който много помага, има много затруднения“, разказва тя. Това се решава или със спестявания от работа в България, или с почасов труд в новия град. Но финансовият въпрос със сигурност трябва да се вземе предвид при плановете за обмен, тъй като стандартът на живот в почти всички други страни е твърде висок - Самуил Витанов например разказва за изключително скъпите квартири в Дъблин, за които бюджетът едва му е стигал. Друг финансов детайл е, че често стипендиите по програмата се забавят. „Парите идват далеч извън сроковете и по неизвестни причини са разделени на две плащания. Когато си в страна с доста по-висок стандарт от България, това е сериозен фактор“, казва Елина Недялкова.

ОБМЯНА - НА ВСЯКА ЦЕНА

Въпреки възможните неуредици и проблеми няма студент, прекарал програма за обмен, който да не иска да препоръча „Еразъм“ на своите колеги - независимо дали става дума за български студент в Европа >>

” *Избрах България, защото българският е моят любим език и тъй като в моя университет е избираем предмет, трябваше някога да дойда тук, за да мога да го практикувам.*

Марко Вугал Гонзалес

идва на обмен в СУ от Гранадския университет в Испания

или чужденец в българско висше учебно заведение. „Всеки, който има възможност, трябва да се възползва, без да се замисля. Не мисля, че трябва да си определен тип човек, за да се насладиш на опита – със сигурност ще се върнеш различен, по-добрена версия на себе си“, смята Самуил Витанов. Феликс Ернст казва, че със сигурност ще започне да рекламира България като „Еразъм“ дестинация, когато се върне в Германия. „Мисля, че това е една от най-добрите страни за обмен. Мой приятел е в Норвегия и всеки ден преживява на евтина паста и доматен сос, не може да си позволи да пътува, защото всичко е толкова скъпо. В България аз мога да пътувам дори само с парите, които получавам по „Еразъм“, казва той.

„Определено бих посъветвала всеки, който иска да излезе извън зоната си на комфорт, да кандидат-

ства по програмата. Обогаत्याва изключително много на културно ниво и разширява кръгозора. Освен това е шанс да сравниш обучението в чужбина, без да влагаш огромни средства“, казва и Дани Стоянова. Според Надежда Христова ученето поне за кратко в чужбина изгражда човека като личност и има сериозна разлика между хората, които заминават, и останалите. „Да се оправяш сам се отразява добре на всеки, но финалът на програмата е тежък - отдал си няколко месеца от живота си на невероятен труд, а после се връщаш тук и има моменти на т.нар. пост-„Еразъм“ депресия“, споделя Надежда.

Много други ползи от обмена стават ясни по-късно - когато започнеш да търсиш работа и знаеш допълнителен език, научил си се на отговорност и самостоятелност, които ще останат завинаги ценни умения в живота и за работодателите. ●

„ЕРАЗЪМ+“: СТУДЕНТСКА МОБИЛНОСТ С ЦЕЛ СТАЖ

Ако сте завършили, но искате да идете на обмен или пък просто искате да опитате стаж на ново място, можете да се включите в друг тип мобилност по програмата „Еразъм+“. Това са платените работни стажове във фирми из цяла Европа.

- **Грантове:** за държавите с висок стандарт на живот се отпускат около 700 евро месечно, за тези с по-нисък - около 650

- **Продължителност:** между два и шест месеца за всяка степен на обучение (бакалавър, магистър

или докторантура)

- **Срок за кандидатстване:** варира според университета. В Софийския университет „Св. Климент Охридски“ например процедурата се обявява през май и студентите имат 45 дни да кандидатстват за следващата академична година

- **Минимални изисквания:** различни според университета, в СУ минимален успех 4.50

- **Процес:** самостоятелно намиране на фирма, където да стажувате, и уговаряне на условията. Управителят ѝ трябва да ви изпрати покана по образец,

която заедно с папката с формулярите, автобиография и свидетелство за успех трябва да представите в отдел „Международни дейности“ в университета си. В случай че ви одобрят, трябва да подпишете тристранен договор с фирмата, която ви наема, и университета си. Така нареченият Learning Agreement for Traineeship трябва да представите на Асоциацията за подпомагане на академичната дейност (АПАО) преди заминаването си. С асоциацията трябва да уточните и условията за изплащане на гранта.